

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу
України щодо зниження вартості продуктів харчування, лікарських
засобів та комунальних послуг"

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Групою народних депутатів подано на розгляд Парламенту проект закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо здешевлення вартості продуктів харчування та збереження конкурентоспроможності вітчизняного виробника (реєстр. № 7023).

Цим проектом пропонується:

- запровадити тимчасово, до 1 січня 2023 року, оподаткування податком на додану вартість за "нульовою" ставкою операцій з постачання на митній території України продуктів харчування, вироблених на митній території України (крім зазначених у статті 197 цього Кодексу, які звільнені від оподаткування);

- запровадити тимчасово, до 1 січня 2023 року, оподаткування за ставкою у розмірі 7 відсотків послуг з постачання та розподілу природного газу (крім скрапленого), постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.

Цілкові і повністю підтримуючи таку соціально спрямовану законодавчу ініціативу, пропонується альтернативний законопроект, яким, на додаток до встановлення "нульової" ставки ПДВ для операцій з постачання на митній території України вироблених вітчизняними виробниками продуктів харчування, передбачено скасування ПДВ (7%) для операцій з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів та медичних виробів, а також встановлення на постійній основі ставки ПДВ 5% для постачання комунальних послуг (замість 20%).

Більш комплексний підхід, запропонований альтернативним проектом, обумовлений нагальною необхідністю недопущення подальшого зниження рівня життя, зубожіння та соціальної маргіналізації населення України, що триває з 2014 року. Зокрема, соціологічні опитування Держстату показують, що восени 2021 року 67% або дві третини домогосподарств України оцінювали свій матеріально-фінансовий стан як "бідність" та "зубожіння".

Скороченню рівня бідності українських домогосподарств сприятиме забезпечення для них фінансової доступності ліків і послуг з охорони здоров'я, а також житлово-комунальних послуг, занадто висока вартість і постійне удорожчання яких ставлять мільйони українців на межу виживання.

За останніми офіційними даними Держстату стосовно самооцінки населенням стану здоров'я та рівня доступності окремих видів медичної допомоги, на початок 2021 року в Україні налічувалося 2,8 мільйона домогосподарств, у яких хто-небудь із членів протягом останніх 12 місяців при потребі не зміг отримати медичну допомогу, придбати ліки та медичне приладдя. Це фактично 19,2% усіх домогосподарств, у яких хто-небудь із

членів потребував медичної допомоги, придбання ліків та медичного приладдя. При цьому головною причиною відсутності доступу до необхідних ліків чи медичних послуг 95-98% українців назвали їх дуже високу вартість.

Тобто, на сьогодні кожна п'ята українська родина через власну фінансову неспроможність позбавлена доступу до життєво необхідних речей – ліків та медичної допомоги загалом. Надзвичайної гостроти ця проблема набула у зв'язку з глобальним хвилеподібним поширенням пандемії COVID-19, запровадженням карантинних заходів і кратним зростанням потреб українських родин у профілактиці, лікуванні чи вакцинуванні проти коронавірусної хвороби, тестуванні на захворюваність COVID-19, або ж постковідній реабілітації.

Таким чином, відсутність доступу мільйонів українців до необхідних ліків чи медичних послуг є неприпустимим порушенням базових прав людини та потребує негайного врегулювання, зокрема, шляхом здешевлення ліків та виробів медичного призначення. Зважаючи на запровадження з 1 квітня 2014 року в Україні підвищення ставки ПДВ з 0% до 7% по операціях з постачання лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також з постачання виробів медичного призначення за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України, доцільним є законодавче повернення "нульової" ставки податку на додану вартість для вказаних операцій.

Ще однією причиною стрімкого зубожіння українських громадян, що спостерігається з 2014 року, стало постійне та шокує за своїми масштабами зростання цін і тарифів на енергоресурси та житлово-комунальні послуги, що споживаються населенням. Протягом 2014–2022 років зазначені ціни і тарифи залежно від виду енергоресурсів чи послуг та регіону України було підвищено у 7-15 разів.

Вказане шокує зростання комунальних тарифів, абсолютно невиважена соціальна політика та цілеспрямоване згортання системи соціального захисту населення, призвели до критичного скорочення платоспроможності громадян України та стрімкого накопичення їх заборгованості з оплати житлово-комунальних послуг. Сумарна заборгованість за спожиті населенням житлово-комунальні послуги та енергоресурси протягом 2014–2021 років зросла у 6,8 раза – з 11,9 до 81,4 млрд. гривень на початок січня 2022 року. Це просто катастрофічний показник, напряду пов'язаний з фінансовою недоступністю житлово-комунальних послуг для мільйонів українців. Поступовому виправленню цієї критичної ситуації має сприяти здешевлення цих послуг шляхом зниження ставки ПДВ з 20% до 5% по операціях з їх постачання.

Зважаючи на зазначене, одним із надзвичайно актуальних у нинішніх надскладних фінансово-економічних умовах кроків, що направлені на соціальну підтримку та недопущення подальшого зубожіння українських громадян, мають стати скасування ПДВ на лікарські засоби та вироби медичного призначення, а також суттєве зниження (з 20% до 5%) ставки ПДВ для операцій з постачання житлово-комунальних послуг.

2. Мета і завдання прийняття акта

Цілі і завдання прийняття акта – вжиття заходів для:

здешевлення ліків та медичних виробів в Україні шляхом скасування оподаткування податком на додану вартість операцій з їх постачання та ввезення на митну територію України;

здешевлення комунальних послуг для населення шляхом встановлення ставки податку на додану вартість у 5% для операцій з їх постачання;

тимчасового здешевлення продуктів харчування шляхом встановлення "нульової" ставки податку на додану вартість для операцій з їх постачання.

3. Загальна характеристика та основні положення проекту акта

На відміну від проекту реєстр. № 7023 альтернативним проектом пропонується:

1. Виключити із Податкового кодексу України норму про оподаткування ПДВ за ставкою 7% операцій з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів, які внесені до Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення або відповідають вимогам відповідних технічних регламентів, що підтверджується документом про відповідність, та дозволені для надання на ринку та/або введення в експлуатацію і застосування в Україні.

При цьому підлягатимуть оподаткуванню ПДВ операції з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано МОЗ.

2. Відновити дію підпункту 197.1.27. статті 197 в частині звільнення зазначених операцій від оподаткування ПДВ.

3. Встановити на постійній основі ставку ПДВ 5% по операціях з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.

4. Стан нормативно-правової бази в даній сфері державного регулювання

Правовідносини, які пропонується врегулювати цим законопроектом, регулюються Податковим кодексом України.

Реалізація положень законопроекту після його прийняття не потребує внесення змін до інших законодавчих актів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

На момент внесення проект не потребує видатків із Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних, правових та інших наслідків прийняття акта

Прийняття законопроекту дозволить:

- скасувати оподаткування ПДВ операцій з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та медичних виробів, що матиме наслідком здешевлення таких товарів для кінцевого споживача – населення країни;
- знизити для населення вартість продуктів харчування та комунальних послуг, що є вкрай необхідним в умовах фінансово-економічної кризи та деградації системи соціального захисту громадян.

Народний депутат України

Королевська Н.Ю.

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Королевська Наталія Юріївна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000007FAE280094288F00
Дійсний до: 26.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 128д9/1-2022/45777 від 17.02.2022

840013